קנאת סופרים: תחרות טובה בתורה

מערך שיעור · אגרות הראי״ה · עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך המקורות. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

קהל יעד: ישיבה קטנה ותיכונית, תיכון ואולפנה · שיעור אחד (45 דקות)

מערכי השיעור נכתבו לעזר בלבד. הם לא נבדקו ולא אושרו על ידי מורים או אנשי חינוך, ויש להתאים אותם לכיתה ולשיקול דעתו של המלמד.

מטרות השיעור

• להבחין בין תחרות שלילית לבין ״קנאת סופרים״ שמרבה חכמה.

• להכיר את תגובת הרב קוק כשניסו להציג את ישיבתו כמתחרה בישיבה אחרת.

• לנסח כללים לתחרות טובה בכיתה ובישיבה.

רקע למורה

בשנת תרפ״ד (1924) העבירה ישיבת סלבודקה מליטא סניף גדול לחברון. באותה שנה ייסד הרב קוק בירושלים את ישיבת ״מרכז הרב״.

כתב העיתון ״הארץ״ כתב שבחברון תוקם ״ישיבה גדולה שנייה, בהתחרות עם בית מדרשו של הרב קוק״. הרב קוק שלח לעיתון מכתב תגובה, שפורסם.

פתיחה

שאלו: האם תחרות היא דבר טוב או רע? מתי הייתם בתחרות שגרמה לכם להשתפר, ומתי בתחרות שגרמה לכם להרגיש רע?

המקורות

מקור 1: בשמחה

״בשמחה אנו מקדמים את כל מפעל חדש לחזוק התורה והרבצתה באי״י ביחוד״

אגרות הראי״ה, כרך ד׳, אגרת ארמ · ט״ז סיון תרפ״ד

שאלות למחשבה:

1. איך הייתם מצפים שראש ישיבה יגיב לידיעה על ישיבה גדולה חדשה בארץ? ואיך הגיב הרב קוק?

מקור 2: התחרות חיובית

״יכוננו ביניהם מצב של התחרות חיובית מבורכת, קנאת סופרים ["קנאת סופרים תרבה חכמה" (בבא בתרא כא)] והשפעת גומלין שתרבה חכמה תורה וירי״ש״

אגרות הראי״ה, כרך ד׳, אגרת ארמ · ט״ז סיון תרפ״ד

מילים: ירי״ש – יראת שמים; קנאת סופרים – על פי בבא בתרא כא: ״קנאת סופרים תרבה חכמה״

שאלות למחשבה:

1. מה ההבדל בין ״קנאת סופרים״ לבין קנאה רגילה?

2. מה פירוש ״השפעת גומלין״? איך ישיבות – או חברותות – יכולות להשפיע זו על זו?

3. הביאו דוגמה מחיי הכיתה לתחרות שמרבה חכמה, ודוגמה לתחרות שמזיקה.

מדברי חז״ל

בגמרא (בבא בתרא כא) נאמר: "קנאת סופרים תרבה חכמה". בהקשר שם מדובר במלמד תינוקות שבא לפתוח בית ספר ליד מלמד אחר, וחכמים אמרו שאין למנוע אותו, כי התחרות תשפר את הלימוד.

לסיכום

תחרות יכולה להרוס ויכולה לבנות. הרב קוק קיבל בשמחה ישיבה חדשה בארץ, וקיווה ל"קנאת סופרים והשפעת גומלין" שירבו תורה ויראת שמים.

מתוך "למורים ולמחנכים" באתר מפתח אגרות הראי"ה – igrot.shlomo-aviner.net/morim/kinat-sofrim